

Kvalitet, kvantitet, hvor ofte(frekvens)

Lad os kigge nærmere på kendetegnene ved et sundt foder – kvaliteten, kvantiteten og hvor ofte man bør fodre – der sundhedsmæssigt er nødvendigt for at holde vore hunde i topkondition og minimere dyrlægebesøgene.

Men før vi begynder, så lad os fokusere på tre nøgleaspekter. Hvis vi får rigtigt fat i disse ting, vil resten komme af sig selv.

Først: gør ingen skade sagde lægen fra gammel tid og sådan er det også, når det handler om at fodre hunde. Hold op med at fodre med forarbejdet kornproduktbaseret junkfood. Så er vi allerede halvvejs i løsningen af de problemer, som dårlig ernæring skaber. Fordelene er ofte umiddelbare og livslange. Modstå trangen til at give en skål tørfoder i tilfælde af at din hund bliver sulten – godt helbred betyder mere.

Dernæst; naturen er tolerant, måske for tolerant, og muliggør en række (af) fodringsmuligheder. Så når vi taler om kvalitet, kvantitet og hvor ofte der bør fodres, behøver vi ikke være præcise. Variationer kan forekomme og stadig give et tilfredsstillende resultat.

Og endelig; hvis du er nybegynder, vil du muligvis være bekymret over at læse ideer skrevet på papir og herefter at skulle overføre disse ideer til praktisk handling. Det er her en coach/mentor ville være praktisk. Har du en ven eller et familiemedlem der har erfaring med rå fodring? Støtter din dyrlæge rå fodring? Nogle af de bedste kilder til hjælp og opmuntring findes på internettets diskussionslister om råfodring (se informationskilder sidst i bogen). De nævnte diskussionsledere og personer med erfaring i råfodring giver nytilkomne vejledning, tilsat tålmodighed og krydret med humor – det er gratis og det er sjovt.

Kvalitet

Hele dyr

Vore hunde, modificerede ulve, fortjener det bedst tilgængelige – hele dyr af andre arter. Dette er, når alt kommer til alt, hvad ansvarlige dyrepassere fodrer deres ulve og vilde hunde i fangenskab med.

Ved fodringstid vil dyrepasserer fylde fodertruget med afkølede dyrekroppe som fx kylling, kanin, hele fisk og store stykker rå kødfulde ben. Hele dyr har normalt alle indvolde intakte plus pels, fjer og skæl, præcist som naturen havde til hensigt. Ulve, der lever i det fri, jager hjort, elg og andre store byttedyr. Nogle zoologiske haver kan skaffe hjort, men ofte, når der fodres ulveflokkene, vil dyrepassererne slæbe dyrekroppe fra produktionsdyr, som fx ko, får og ged ind i ulveindhegningen.

”Kaste sig over foderet” beskriver, hvad der sker herefter og til sidst, er der ikke meget tilbage – måske nogle hove eller store lårbensknogler eller indholdet af rumen

(formaven) og gedens colon (tyktarm). Hvis ulve og vilde hunde har valget, skelner de mellem de gode og de ikke så gode stykker.

Når byttedyret er lille, fx kylling eller kanin, er det sandsynligt at indvoldene ædes med deres indhold – for det meste fordøjet græs eller måske lidt frugt og kerner. Det er muligt at ulve æder bær og moden, nedfalden frugt i sæson for dette, men hos fritlevende ulve og vilde hunde udgør vegetabilsk stof en minimal del af foderet.

For at fuldende billedet af hvad ulve og vilde hunde anser for ”kvalitets” foder må det nævnes at de også æder byttedyrets afføring, og da deres spisebord ofte er den bare jord, æder de også jord og sten, der tilfældigt sidder fast på byttedyret.

Så til det store spørgsmål: Hvad skal du gøre som hovedansvarlig i din egen tremmeløse zoologiske have? At følge naturens model er nem og den bedste løsning. Tabel 1 indeholder flere muligheder for hele dyr, der er egnede for hunde og som nævnt, naturen er fleksibel og tilgivende. Heldigvis vil den næstbedste løsning være at fodre med rå kødfulde ben og madrester, og dette skaber et godt helbred, god økonomi og bekvemmelighed.

Tabel 1: Hele dyr
Hele dyr egnede til hunde af små racer
Rotte, mus, kanin, fisk, kylling/høne, vagtel, daggamle kyllinger
Hele dyr egnede til store hunde
Kanin, kylling/høne, fisk, kalv, ged, gris, kænguru, lam

Rå kødfulde ben

Et foder primært bestående af rå kødfulde ben og en smule madrester er en afprøvet, testet og succesfuld metode til at fodre hunde. Et stort antal hundevenner og et stigende antal dyrlæger bekræfter nemheden, den gode økonomi og det effektive i et sådant foder.

Nøgle principper

1. Giv de kødfulde ben *rå*.
2. Giv de kødfulde ben i *store stykker* til sikring af maksimum rensning af tænder og tandkød.
3. Giv kødfulde ben fra *flere forskellige* dyrearter – fx kylling, lam og kanin – til sikring af god næringsstofbalance.

Det er vigtigt at have disse principper i baghovedet, men samtidig er der måske praktiske overvejelser og fødetilgængelighed, som vil have indflydelse på dine beslutninger.

Tabel 2: Rå kødfulde ben
• Kylling- og kalkunskrog – efter at kød er fjernet til menneskeføde - er egnet til hunde
• Fjerkræshoveder, -fodder, -halse og -vinger er kun egnet til meget små hunderacer
• Hele fisk og fiskehoveder
• Gede-, fåre-, kalve-, hjorte- og kængurukroppe kan saves i store stykker af kød og ben

- Andre biprodukter inkluderer: grisetæer, grisehoveder, fårehoveder, spidsbryst, haler og ribben

Rå kødfulde kyllinge- og kalkunben

Kyllingehalse og -vinger udgør et godt basisfoder til små hunde. En billigere og bedre mulighed er kyllingeskroget. Fjerkræsindustrien fjerner det reelle kød til menneskeføde og sælger benene til fremstilling af suppe. Benene har stadig en god portion kød, er bløde og flade og derfor er der kun en minimal risiko for at de splintrer.

Kyllingskrog kan også gives til større hunde. Men minimum tre gange om ugen vil jeg anbefale at man fodrer med større rå kødfulde ben, fx oksehale eller lammehalse for at sikre tilstrækkelig tandrensning.

Kalkunhalse, -vinger og -skrog er egnede til de fleste hunde.

Giv ikke kyllingehalse og -vinger til større hunde – de har en tendens til at sluge stykkerne hele, og derved er der risiko for blokering af luftvejene.

Lammehalse, okse- og kænguruhaler

Lammehalse, okse- og kænguruhaler er gode for alle racer. Under forudsætning af at benene er kødfulde og gives som et stort stykke, kan de udgøre et excellent måltid for de større racer. Medium og små racer har beskæftigelse i lang tid i form af at tygge og gnave kødet og senerne af hale- og halsknogler. Hårde ben vil sandsynligvis blive kasseret, men først efter at hunden har udført en god gang tygge- workout.

Fåre-, hjorte- og grisehoveder

Store hunde kan fortære fåre-, hjorte- og grisehoveder. Mindre hunde, faktisk alle hunde, har fordel af at hovedskallen saves igennem. Spørg din slagter, som ofte vil være imødekommende. I nogle lande er der restriktioner i forhold til salg af dyrehoveder og rygmarvsvæv. Se informationskilderne bagerst i bogen.

Lamme- og oksesider

Hvis du har flere hunde, kan du muligvis fodre dem sammen med lamme- og oksesider eller lignende. I England fodres Foxhounds sædvanligvis i flokke. Hvalpe af alle racer lægger ud med at dele deres måltider med kuldsøskende. Vær forsigtig, hvis der er antydninger af ukontrolleret aggression.

For individuelle hunde kan fx en lammeskulder være foder til flere dage. Hver dag, når din hund har spist færdig, lægger du kødknoglen tilbage i køleskabet. De skarpe hjørnetænder, som river og flår sig igennem kødsiderne, får en maksimal tandrensning. Efter få dage vil kun de tungeste ben være tilbage og så vil premolarerne (overgangstænderne mellem hjørnetænderne og kindtænderne) og molarerne (kindtænderne) måske også få en gennemgående workout.

Svinehalse og oksebrystben

Hunde har masser af fornøjelse af at gnave på relativt bløde, spiselige svinehalse og oksebrystben. Problemet er at andelen af kød relativt til mængden af knogle er stor og kan give meget fast afføring, ja selv forstoppelse. Ben med kun lidt eller intet kød bør derfor ikke udgøre den primære del af hundens foder.

Indmad

Indmad refererer til alle de indre organer: tarme, mavesæk (væggen af rumen hos ko, får og andre drøvtyggere), lever, bugspytkirtel, milt, nyrer, hjerte og lunger.

De udgør alle næringsstoffer af god kvalitet, når de fodres rå og i store stykker – ligesom når hundedyr i det fri æder sig gennem det hele dyr.

En god ide er at give hunden et helt måltid bestående af lever én gang hver fjortende dag, men vær varsom. Dyr udvikler en præference for lever og hvis det gives i for store mængder regelmæssigt, kan det skabe et vitamin A overskud. (Tørret lever til træningsguffer, er sikre at anvende til enhver tid).

Bugspytkirtlen indeholder et righoldigt supplement af fordøjelsesenzymer og er specielt godt for hunde, der lider af nedsat bugspytkirtel funktion (pancreatic insufficiency).

Tabel 3: Indmad
Indmad egnet til hunde i alle størrelser
Lever, lunger, luftrør, hjerte, mavesæk (omasum fra drøvtyggere), mavesæk (rumen fra drøvtyggere), tunge, bugspytkirtel, milt

Madrester

Grise, bjørne og mennesker spiser et bredt udvalg af planter og animalsk mad og er klassificeret som omnivore (altædere). Nogle gange æder carnivore (kødædere) omnivore, inklusive det foder der er i omnivorens tarme. På baggrund heraf kan du frit vælge at give din hund madrester – omnivores foder – direkte fra tallerkenen.

Der er få undtagelser som nævnt i kapitel 5, men generelt kan det siges at hvad der er godt for dig, er OK og måske gavnligt for din hund. Grønsager bør pureres eller koges for at gøre dem mere velsmagende. Dette gælder for de yderste blade på kålhoveder og andre vegetabiliske skræller.

Lad sund fornuft vejlede dig. Hvad der er uspiseligt for dig, er som oftest uspiseligt for din hund – så giv ikke din hund melonskal, de yderste blade af artiskok eller appelsinskal. En gang i mellem er det OK at give din hund et par skefulde kogt ris, en rest is eller en bid kage, men stivelse og sukker skal ikke fodres i store regelmæssige mængder.

Kogte ben må *ikke* gives til hunden.

Kosttilskud

Syge og ældre hunde kan have fordel af kosttilskud. Sunde hunde der fodres med et sundt foder har ikke brug for kosttilskud.. (Se kapitel 5). Din dyrlæge kan rådgive dig. Moden rå frugt, ikke decideret et kosttilskud, holder mange hunde af. Antioxidanterne og mikronæringsstofferne i frugten kan have en værdi, selv for carnivore, og synes ikke at gøre skade.

Katteafføring, jord og planter

Har du lagt mærke til hvordan hunde går efter fugleklatter i parken og omhyggeligt udvælger afleveringerne fra kattebakken? Medmindre du ynder at kysse din hund,

skal du ikke være nervøs i relation til denne naturlige hundeadfærd. Afføringsmateriale indeholder enzymer, vitaminer og er fyldt med bakterier – med andre ord fyldt med små bitte levende byttedyr. For hunde der fodres med fabriksfremstillet foder, vil afføring de finder, være det mest næringsstofholdige.

Hunde vil slikke på jorden, indeholdende bakterier og mineraler, og tygge på græs og andet plantemateriale. Disse naturlige hundeeaktiviteter synes at give fordele, og sandsynligvis gør de ingen skade.

Nogle hunde søger efter brede græsstrå som, hvis de ædes, stimulerer opkastning. Det er uvist hvorfor hunde gør det; selvom hunde med tand- og tandkødssygdomme ofte udviser denne adfærd. Vi kan gætte på om mavesyre eller måske plantekemikalier, fx klorofyl, kan have en medicinsk effekt på sygdomme i tandkødet.

Kvantitet

Forholdet mellem rå kødfulde ben, indmad og madrester

Nybegyndere spørger om hvor meget man skal fodre. Mennesker med erfaring i råfodring tænker ikke over det – deres hunde har trænet dem godt.

Hvis du fodrer med hele dyr, hvor hud og indvolde er intakte, så vil du være tæt på det optimale i naturen. På den anden side, nogle dyrekroppe er slanke, andre er fede. Andelen af tarmene hos en fisk er lille ved sammenligning med en kylling og endnu mindre ved sammenligning med en kanin. Kaninens knogler udgør ca. 8 % af dens kropsvægt og elefantens knogler udgør op til 16.5 % af dens kropsvægt.^{1,2}

Når vi fodrer med rå kødfulde ben som grundfoder, har vi brug for en kvalificeret vurdering af hvor stor en andel af det totale foder, disse skal udgøre. Kød, ben og hud udgør op til 78 % af en hjorts kropsvægt. Som en tommelfingerregel i relation til at fodre hunde vil jeg foreslå at du giver 70 % af foderet i form af rå, *kødfulde*, ben. Giv den daglige ration i store stykker og, indenfor rimelighedens grænser, gør det ikke noget, hvad der ellers afbalancerer foderet.

Nogle mennesker kan skaffe grønne mavesække, hjerte, lunger, oksekæber, tunge etc. og fodrer med disse, således at de udgør de sidste 22 % af ”hjorte-byttedyrs-modellen”. Jeg bifalder dem der gør deres bedste for at efterligne naturen. Andre der har adgang til fåre- og komaver (omasum = formaven) fodrer med dette i store mængder og kun lejlighedsvist med ben. For voksne hunde er dette en billig og tilfredsstillende måde at fodre på.

De fleste mennesker kan skaffe okse-, lamme- eller svinelever. Lever indeholder proteiner af høj kvalitet, fedt, enzymer og vitaminer. Et stort måltid med lever hver anden uge er et nyttigt supplement til rå kødfulde ben og madrester.

Hvis det ikke er muligt at skaffe indmad, kan fodring med rå kødfulde ben, endda op til 100 % sikre sundhed med ingen eller kun få problemer.*** Da jeg drev en travl dyrlægepraksis, fodrede mange af mine klienter deres hunde næsten udelukkende med kyllingeskrog – både voksne hunde eller hvalpekuld – og deres dyr udviste excellent sundhed.

Mængden af supplement af madrester varierer enormt. Nogle mennesker fodrer meget lidt eller slet intet; andre purerer friske grøntsager og serverer regelmæssige mængder af moden frugt. Men den grundlæggende faktor, der sikrer hundens sundhed synes at være fundamentet i foderet – rå kødfulde ben.

(*** Efter mange års forsømmelse er der brug for megen forskning. Se venligst www.rawmeatybones.com for opdateringer og rapporter om den seneste forskning.)

Daglig ration

Frisk vand skal altid være tilgængeligt.

Ingen tvivl om at der er ernæringseksperter på laboratorier og på universiteter, der kan fortælle dig, hvad det daglige kostbehov for mennesker i alle aldre og størrelser er. Mødre som jeg kender, har ikke den information, men deres børn er alle velnærede og tilfredse. Det samme gør sig gældende for vore hundevenner. Hvis din hund er overvægtig, bliver du nødt til at fodre mindre og hvis han eller hun er til den tynde side, skal du fodre mere. (Nogle racer, fx Saluki og Whippet synes ofte tynde, og syge hunde taber sig ofte – din dyrlæge kan vejlede dig).

Hvis du ser din hund ovenfra, har den så en passende indsnævring i taljen eller buler den ud? Hos korthårede racer skal du svagt kunne se ribbenene. Ingen ribben = for fed. Ligner hunden et vaskebræt, har den brug for mere foder. Hvis din hund har en tykkere pels, kan du lade dine fingre løbe ned over ribbenene. Mærkes ribbenene uden du trykker hårdt? Du kan prøve på dig selv. Hvad er afgørelsen? – For tynd, for fed eller bare rigtig?

Andre faktorer kan hjælpe dig til at afgøre, hvor meget du skal fodre.

Er din hund:

- Stor eller lille?
- Interesseret og årvågen?
- Ivrig efter foder

Hvad gør din hund:

- Æder hurtigt sit foder eller efterlader noget?
- Graver ben ned i baghaven? (et tegn på overfodring)

Ligesom vi, varierer vore kæledyrs appetit fra individ til individ og fra dag til dag. Og naturligvis vil hårdt arbejdende hunde og drægtige og diegivende hundemødre have brug for mere foder end gennemsnitligt.

Som vejledning, vil det gennemsnitlige daglige behov af rå kødfulde ben til små hunde være omkring 3 % af deres egen kropsvægt eller 21 % af deres egen kropsvægt fordelt over en uge. Ekstra madrester kan bidrage med mere.

Så i runde tal vil en hund på 5 kg konsumere omkring 1 kg foder hver uge.

Heldigvis er det sådan at de fleste store hunde har brug for mindre foder, selv så lidt som 1 % af deres egen kropsvægt dagligt eller 7 % om ugen.

Hvor ofte

Voksne hunde

I den fri natur spiser carnivore med tilfældige intervaller. Taler vi domesticerede carnivore synes en regelmæssig rutine at virke bedst.

Til voksne hunde anbefaler jeg fodring en gang dagligt. Fodring på den bare jord udenfor er bedst. Men ved rigtig dårligt vejr og af andre årsager, kan køkken-, bryggers- eller badeværelsesgulvet være en bedre løsning. Nogle mennesker foretrækker at sætte deres hunde i bur for at forebygge tyveri eller slagsmål. Glem alt om foderskål. Hele dyr eller rå kødfulde ben vil hurtigt blive slæbt hen til et behageligt sted – endnu en årsag til at soveværelser har døre.

Hvalpe i vækst

Hvalpe der fordres med rått fra tidlig alder, vil sjældent overvæde senere i livet. Fra en hvalp er tre uger gammel kan den tilbydes rått foder og vand ad libitum, således at den kan vælge, hvornår den vil æde, hvornår den vil drikke, hvornår den vil sove og hvornår den vil lege.

Hvis din hvalp begynder at blive for tyk, eller hvis du af andre praktiske årsager ikke ønsker at der ligger rått ben rundt omkring, bør du fodre hvalpen 3 gange om dagen, indtil den er omkring 4 måneder gammel. Fra 4 måneders alderen fodres 2 gange om dagen. Når hvalpen er mellem seks og tolv måneder gammel, afhængig af størrelse og modenhed, kan måltiderne reduceres til en gang om dagen.

Opvoksende hvalpe af store racer kan, afhængig af deres arvemasse, have tendens til at udvikle knogle- og ledproblemer. Hvalpe af store racer har brug for masser af *hvile, ingen overdreven motion* og de bør holdes *slanke*. Fra de er 1 år, kan motionen øges, men indtil da sørg for at motionen holdes på et fornuftigt niveau. Dette er den bedste måde at begrænse de problemer der kan være i forbindelse med voksende ben og led.

Tidspunkt

Generelt sværger jeg til at fodre om aftenen. I de kølige aftentimer er fluerne og myrerne ikke så stort et problem. Det er også det tidspunkt, hvor familiemedlemmerne kan overvåge festen.

Hunde har en tendens til at sove rigtig godt efter et godt måltid. Hvis din hund på den anden side regner dine rutiner ud og savler og maser sig frem; så er det måske en god ide at lave fodringstiderne uforudsigelige.

Temperatur

I tempererede og varme klimaer kan foderet fodres direkte fra køleskabet eller fryseren – det vil hurtigt tø op eller kan ædes frossent, som når vi spiser is.

Faste

Carnivore har tendens til at regulere deres eget foderindtag. Selv hvis rått kroppe eller rått kødfulde ben konstant er tilgængelige, vil mange hunde ikke foræde sig. I den fri natur er det at faste mellem hver jagt normalt og forskningsresultater antyder at det at faste har sundhedsfordele.⁴

Korrekt fodrede og sunde hunde kan fastes en eller to dage hver uge. Dette er specielt hensigtsmæssigt hvis du har glemt at få hentet foder. Ganske enkelt; giv en større portion den næste dag.

Ældre og syge hunde såvel som unge hvalpe må ikke faste, undtagen under dyrlægekontrol.